

BẢN THUYẾT MINH

Dự thảo Thông tư sửa đổi, bổ sung một số điều của Thông tư số 24/2015/TT-NHNN ngày 08/12/2015 của Thống đốc NHNN quy định cho vay bằng ngoại tệ của tổ chức tín dụng, chi nhánh ngân hàng nước ngoài đối với khách hàng vay là người cư trú

I. Cơ sở đề xuất ban hành Thông tư

Hiện nay, hoạt động cho vay bằng ngoại tệ của TCTD, chi nhánh NHNNg đối với khách hàng vay là người cư trú được quy định tại Thông tư số 24/2015/TT-NHNN và được sửa đổi bổ sung bởi Thông tư số 18/2017/TT-NHNN ngày 27/12/2017 (điểm sửa đổi duy nhất của Thông tư 18 so với Thông tư 24 là tiếp tục gia hạn thêm 1 năm cho nhu cầu vay vốn ngoại tệ “Cho vay ngắn hạn để đáp ứng các nhu cầu vốn ở trong nước nhằm thực hiện phương án sản xuất kinh doanh hàng xuất khẩu” đến hết ngày **31/12/2018**).

Thực hiện chủ trương của Chính phủ về hạn chế tình trạng đô la hóa trong nền kinh tế, từng bước thực hiện lộ trình chuyển dần từ quan hệ huy động - cho vay sang quan hệ mua - bán ngoại tệ, NHNN thực hiện các biện pháp kiểm soát cho vay ngoại tệ của các TCTD, chi nhánh NHNNg theo hướng thu hẹp dần các nhu cầu vay vốn.

Tại điểm b khoản 2 mục I Điều 1 Quyết định số 986/QĐ-TTg ngày 08/8/2018 về việc phê duyệt Chiến lược phát triển ngành Ngân hàng Việt Nam đến năm 2025, định hướng đến năm 2030 đưa ra mục tiêu giảm dần tỷ lệ tín dụng ngoại tệ/tổng tín dụng, tiến tới ngừng cho vay ngoại tệ để chậm nhất đến năm 2030 cơ bản khắc phục tình trạng đô la hóa trong nền kinh tế.

Tại Mục I Chỉ thị số 25/CT-TTg ngày 31/8/2018 về một số nhiệm vụ, giải pháp phát triển sản xuất, thúc đẩy xuất khẩu, Thủ tướng Chính phủ yêu cầu các Bộ, ngành, địa phương, doanh nghiệp tập trung thực hiện tốt một số mục tiêu như cải thiện chất lượng, nâng cao giá trị gia tăng hàng hóa xuất khẩu, tạo điều kiện cho hàng hóa xuất khẩu của Việt Nam tham gia vào các chuỗi cung ứng khu vực và toàn cầu.

Theo đó, việc ban hành Thông tư sửa đổi, bổ sung một số điều của Thông tư số 24/2015/TT-NHNN nhằm cụ thể hóa phương án và lộ trình kiểm soát cho vay ngoại tệ theo chủ trương của Chính phủ về hạn chế tình trạng đô la hóa trong nền kinh tế.

II. Các nội dung cơ bản của dự thảo Thông tư

1. Bố cục dự thảo:

Dự thảo Thông tư gồm 4 Điều, cụ thể gồm:

- Điều 1 gồm 02 khoản về sửa đổi, bổ sung Thông tư số 24/2015/TT-NHNN;
- Điều 2 về việc thay thế các mẫu biểu báo cáo

- Điều 3, Điều 4 về hiệu lực và trách nhiệm thi hành.

2. Những nội dung chính của dự thảo:

2.1. Sửa đổi khoản 1, Điều 3 Thông tư số 24/2015/TT-NHNN:

- Tách nội dung quy định tại điểm a khoản 1 Điều 3 Thông tư số 24/2015/TT-NHNN thành các nội dung chi tiết; trong đó, quy định: **(1)** cho vay ngắn hạn để thanh toán ra nước ngoài tiền nhập khẩu hàng hóa, dịch vụ nhằm thực hiện phương án sản xuất, kinh doanh hàng hóa để phục vụ nhu cầu trong nước khi khách hàng vay có đủ ngoại tệ từ nguồn thu sản xuất, kinh doanh để trả nợ vay được thực hiện đến hết ngày **31/3/2019**. **(2)** cho vay trung, dài hạn để thanh toán ra nước ngoài tiền nhập khẩu hàng hóa, dịch vụ khi khách hàng vay có đủ ngoại tệ từ nguồn thu sản xuất, kinh doanh để trả nợ vay được thực hiện đến hết ngày **30/9/2019**. **(3)** Cho vay ngắn hạn để thanh toán ra nước ngoài tiền nhập khẩu hàng hóa, dịch vụ nhằm thực hiện phương án sản xuất, kinh doanh hàng hóa xuất khẩu khi khách hàng vay có đủ ngoại tệ từ nguồn thu sản xuất, kinh doanh để trả nợ vay (nhu cầu cho vay mục **(3)** này được thực hiện không giới hạn về thời gian).

Quy định này nhằm thực hiện lộ trình kiểm soát cho vay ngoại tệ theo hướng thu hẹp các nhu cầu vay vốn. Qua theo dõi số liệu tín dụng ngoại tệ những tháng đầu năm 2018 cho thấy tín dụng ngắn hạn ngoại tệ liên tục tăng qua các tháng và cao hơn nhiều so với cùng kỳ các năm gần đây chủ yếu do tỷ giá ổn định dẫn đến việc vay ngoại tệ ngắn hạn có lợi do lãi suất ngoại tệ (USD) vay thấp hơn tương đối so với lãi suất vay VNĐ. Vì vậy tín dụng ngắn hạn ngoại tệ cần phải được kiểm soát chặt chẽ theo hướng thu hẹp dần, nhất là trong bối cảnh tỷ giá và thị trường ngoại tệ được NHNN điều hành tương đối ổn định.

- Dỡ bỏ quy định về giới hạn thời gian đối với nhu cầu vốn vay ngoại tệ để thanh toán chi phí trong nước thực hiện phương án sản xuất, kinh doanh hàng xuất khẩu theo quy định tại điểm c khoản 1 Điều 3 Thông tư số 24/2015/TT-NHNN (theo quy định hiện hành tại Thông tư số 18/2017/TT-NHNN là đến hết ngày **31/12/2018**).

Quy định này cùng với qui định tại **mục (3)** của điểm a khoản 1 Điều 3 được cơ cấu lại (như nêu trên) nhằm tiếp tục hỗ trợ doanh nghiệp và nền kinh tế trong việc giảm chi phí vay vốn, từ đó hỗ trợ tăng khả năng cạnh tranh trong thương mại quốc tế, trong bối cảnh bị tác động bất lợi từ xu hướng bảo hộ thương mại toàn cầu tăng cao (đặc biệt là tác động từ xung đột thương mại Mỹ-Trung). Bên cạnh đó, chính sách cho vay đối với nhu cầu này hoàn toàn không trái với chủ trương hạn chế đô la hóa của Chính phủ và NHNN do cấu trúc và cách thức cho vay đối với nhu cầu này không tạo ra bất kỳ hiện tượng đô la hóa nào đối với nền kinh tế (ngoại tệ không được đưa vào lưu thông mà quay trở lại ngay hệ thống ngân hàng).

- Sửa đổi điểm d khoản 1 Điều 3 Thông tư số 24/2015/TT-NHNN thành “Cho vay để đầu tư ra nước ngoài đối với các dự án đầu tư được Quốc hội hoặc Thủ tướng Chính phủ quyết định chủ trương đầu tư ra nước ngoài và đã được

Bộ Kế hoạch và Đầu tư cấp giấy chứng nhận đăng ký đầu tư ra nước ngoài.”. Quy định này được sửa đổi để phù hợp với quy định tại Chương V Luật Đầu tư.

2.2. Sửa đổi, bổ sung Điều 5 Thông tư số 24/2015/TT-NHNN:

- Khoản 1 Điều 5 Thông tư số 24/2015/TT-NHNN được sửa đổi, bổ sung thành “Đối với khoản vay bằng ngoại tệ quy định tại điểm a, điểm b, điểm c, điểm d, điểm e khoản 1 và khoản 2 Điều 3 Thông tư này mà khách hàng vay có đủ nguồn thu bằng ngoại tệ để trả nợ vay: Khách hàng vay bằng ngoại tệ nào thì phải trả nợ gốc và lãi vốn vay bằng ngoại tệ đó; trường hợp trả nợ bằng ngoại tệ khác, thì thực hiện theo thỏa thuận giữa tổ chức tín dụng, chi nhánh ngân hàng nước ngoài và khách hàng phù hợp với quy định của pháp luật liên quan.

Trường hợp khi đến hạn trả nợ vay bằng ngoại tệ, mà khách hàng vay chứng minh được do nguyên nhân khách quan dẫn đến nguồn ngoại tệ từ hoạt động sản xuất, kinh doanh của khách hàng vay bị chậm thanh toán, khách hàng vay không có hoặc chưa có đủ ngoại tệ từ hoạt động sản xuất, kinh doanh hoặc nguồn thu ngoại tệ hợp pháp khác để trả nợ vay, thì khách hàng vay có thể mua ngoại tệ tại tổ chức tín dụng, chi nhánh ngân hàng nước ngoài cho vay hoặc tại tổ chức tín dụng, chi nhánh ngân hàng nước ngoài khác để trả nợ vay và tổ chức tín dụng, chi nhánh ngân hàng nước ngoài bán ngoại tệ cho khách hàng vay phải chuyển tiền vào tài khoản vay bằng ngoại tệ của khách hàng tại tổ chức tín dụng, chi nhánh ngân hàng nước ngoài cho vay hoặc tài khoản trung gian thanh toán giữa tổ chức tín dụng, chi nhánh ngân hàng nước ngoài cho vay và tổ chức tín dụng, chi nhánh ngân hàng nước ngoài bán ngoại tệ; nếu khách hàng vay có nhu cầu mua ngoại tệ tại tổ chức tín dụng, chi nhánh ngân hàng nước ngoài cho vay để trả nợ vay, thì tổ chức tín dụng, chi nhánh ngân hàng nước ngoài cho vay phải bán ngoại tệ cho khách hàng để trả nợ vay. Khách hàng vay cam kết trường hợp nhận được ngoại tệ từ hoạt động sản xuất, kinh doanh, khách hàng sẽ bán số ngoại tệ đó cho tổ chức tín dụng, chi nhánh ngân hàng nước ngoài đã bán ngoại tệ cho khách hàng để trả nợ vay.”.

- Khoản 2 Điều 5 Thông tư số 24/2015/TT-NHNN được sửa đổi thành “Đối với khoản vay bằng ngoại tệ quy định tại điểm d khoản 1 và khoản 2 Điều 3 Thông tư này mà khách hàng vay không có hoặc không đủ nguồn thu ngoại tệ hợp pháp để trả nợ vay: Khách hàng vay có thể mua ngoại tệ tại tổ chức tín dụng, chi nhánh ngân hàng nước ngoài cho vay hoặc tại tổ chức tín dụng, chi nhánh ngân hàng nước ngoài khác và tổ chức tín dụng, chi nhánh ngân hàng nước ngoài bán ngoại tệ cho khách hàng vay phải chuyển tiền vào tài khoản vay bằng ngoại tệ của khách hàng tại tổ chức tín dụng, chi nhánh ngân hàng nước ngoài cho vay hoặc tài khoản trung gian thanh toán giữa tổ chức tín dụng, chi nhánh ngân hàng nước ngoài cho vay và tổ chức tín dụng, chi nhánh ngân hàng nước ngoài bán ngoại tệ. Trường hợp khách hàng vay có nhu cầu mua ngoại tệ tại tổ chức tín dụng, chi nhánh ngân hàng nước ngoài cho vay để trả nợ vay, thì tổ chức tín dụng, chi nhánh ngân hàng nước ngoài cho vay phải bán ngoại tệ cho khách hàng để trả nợ vay.”

Quy định được sửa đổi theo hướng nêu trên nhằm tạo điều kiện thuận lợi cho giao dịch mua bán ngoại tệ giữa TCTD với khách hàng, đồng thời thực hiện đúng cam kết về các nội dung truyền thông của NHNN liên quan đến Đề án hạn chế đô la hóa; đó là: chuyển dần quan hệ vay-gửi ngoại tệ sang quan hệ mua-bán ngoại tệ. Theo đó, khách hàng vay có nhu cầu mua ngoại tệ để trả nợ vay có thể thỏa thuận mua ngoại tệ tại chính TCTD cho vay hoặc TCTD khác không phải là TCTD cho vay. Đối với TCTD cho vay ***phải có trách nhiệm*** bán ngoại tệ cho khách hàng để khách hàng trả nợ khoản vay tại chính TCTD đó. Đây là điểm mới, tạo điều kiện thuận lợi hơn cho doanh nghiệp đi vay (vì theo quy định hiện hành tại Thông tư số 24/2015/TT-NHNN, doanh nghiệp đi vay chỉ được mua ngoại tệ tại chính TCTD cho vay). Quy định này tạo thêm “*quyền*” cho khách hàng khi được lựa chọn TCTD để mua ngoại tệ, qua đó tạo sự thông thoáng, đa dạng cho thị trường mua/bán ngoại tệ. Tuy nhiên quy định này vẫn tiếp tục quy định ***trách nhiệm*** của TCTD đã cho vay vì khi khách hàng đề nghị mua ngoại tệ từ TCTD cho vay thì TCTD cho vay ***phải có trách nhiệm*** bán ngoại tệ cho khách hàng. Nói cách khác, khi thẩm định, quyết định cho vay ngoại tệ đối với khách hàng, TCTD cho vay vẫn phải tiếp tục thẩm định kỹ về nguồn ngoại tệ của khách hàng để trả nợ và đây cũng được xem xét là một điều kiện cấp tín dụng đối với khách hàng mà TCTD khi cho vay không được bỏ qua. Vì theo quy định này, trách nhiệm cuối cùng bán ngoại tệ cho khách hàng để trả nợ vay vẫn chính là TCTD cho vay.

2.3. Thay thế các mẫu biểu báo cáo theo quy định tại Thông tư số 24/2015/TT-NHNN bằng 02 mẫu biểu tương ứng để phù hợp với các quy định tại khoản 1 Điều 1 dự thảo Thông tư.

2.4. Bổ sung quy định chuyển tiếp đối với các khoản cho vay trước ngày Thông tư có hiệu lực thi hành.
